วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2569
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU Vol. 13 No. 1 (January-April) 2026
ISSN: 2673-0030 (Online) https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU

แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

THE GUIDELINES MANAGEMENT OF STUDENTS DISCIPLINE ACTIVITIES ENHANCEMENT IN RESPONSIBILITY FOR STUDENTS BASED ON IDDHIPADA IV OF WAT PHRAE SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

[1]ถาวร เขียวร้าย Thavorn Kheawrai [2]พระครูสุเมธปริยัติคุณ PhrakhruSumetpariyattikhun
[3]ปรีชา สามัคคี Pricha Samakkhi
[1, 2, 3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 6703202066@mcu.ac.th

Article Received: January 10, 2026. Revised: April 22, 2026. Accepted: April 25, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 และ 3) เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบแบบผสมผสานวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือ ครู บุคลากรและผู้ปกครองของโรงเรียนวัดแพร่ จำนวน 105 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี นักเรียนมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลสุขภาพ รักษาความสะอาด และปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างเหมาะสม มีระเบียบวินัยในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้อย่างเคร่งครัด ลดปัญหาพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน 2) กระบวนการดำเนินการแนวทางการบริหาร เริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาด้านวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน จากนั้นกำหนดเป้าหมายและแนวทางบูรณาการกิจกรรมตามหลักอิทธิบาท 4 อย่างชัดเจน วางแผนการดำเนินกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคม อย่างเป็นระบบ ประสานความร่วมมือระหว่างครูแนะแนว ครูประจำชั้น และครูที่ปรึกษาในการดำเนินงาน ติดตาม ให้คำปรึกษา และปรับปรุงกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นไปอย่างเป็นระบบ 3) ผลการประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อ

เสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของโรงเรียน แนวทางดังกล่าวช่วยเสริมกระบวนการจัดกิจกรรมให้มีความเป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน และตอบสนองต่อพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่ต้องการพัฒนา สามารถนำไปขยายผลหรือปรับใช้กับกลุ่มนักเรียนระดับต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพวินัยนักเรียนในภาพรวมของโรงเรียน

คำสำคัญ: การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, วินัยนักเรียน, ความรับผิดชอบ, อิทธิบาท 4

Abstract

This research aimed to: 1) examine the current of students' enhance discipline in the terms of responsibility, 2) study guidelines for the management of students development activities to enhance students' responsibility based on the Iddhipada IV, and 3) present and evaluate the guidelines for management of students development activities to enhance students' responsibility in accordance with the Iddhipada IV of Wat Phrae school under Nakhon Si Thammarat primary educational service area office 1. This study employed a mixed-methods research design. The quantitative component utilized a questionnaire administered to a sample of 105 participants, consisting of teachers, staff members, and parents of Wat Phrae School. The data were analyzed using basic descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation. The qualitative component involved in-depth interviews with five key informants and focus group discussions with seven experts. The research instruments included an in-depth interview form, a focus group discussion form, and a focus group evaluation form. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that: 1) The overall level of students' discipline in terms of responsibility was at a good level. Students demonstrated responsible behaviors toward self-care, including maintaining personal hygiene, taking care of their health, and performing daily routines appropriately. They also showed discipline in completing assigned tasks and generally complied strictly with school rules, which helped reduce behavioral problems that negatively affect learning and the school environment. 2) The process of implementing the management guidelines begins with analyzing the current situation and identifying problems related to students' discipline and responsibility. Subsequently, clear goals and approaches are established by explicitly integrating activities based on the Iddhipada IV. Systematic planning is then carried out for the implementation of activities in three areas: guidance activities, student activities, and social and community service activities. Cooperation is coordinated among guidance teachers, homeroom teachers, and advisory teachers in implementing the activities, monitoring progress, providing guidance, and continuously improving the activities to ensure that the enhancement of students' discipline and responsibility is systematic. 3) The evaluated guidelines management of students discipline activities enhancement in responsibility for students based on Iddhipada IV approaches

indicated that they were feasible, appropriate, and beneficial, and could be practically implemented within the school context. These approaches contributed to more structured activity management, clearer objectives, and effective responses to the desired responsibility-related behaviors. Furthermore, they have the potential to be adapted or expanded for use with students at different educational levels and to effectively enhance overall student discipline within the school.

Keywords: Student Development Activity Management, Student Discipline, Responsibility, Iddhipada IV

บทนำ

ปัญหาในปัจจุบันที่พบมากที่สุด คือ นักเรียนขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างมากซึ่งส่งผลกระทบกับการเรียนการสอนต่อผู้อื่นและต่อสังคม ทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาหาสาเหตุของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งในด้านการขาดระเบียบวินัย ต่อตนเอง และต่อส่วนรวม เพราะว่าโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมในหลายๆ ด้าน เพราะว่าระเบียบวินัยมีความสำคัญในการใช้ชีวิตประจำวันมากที่สุด เพราะระเบียบวินัยเป็นวินัยที่มีประสิทธิภาพเป็นตัวนำให้คิดดี ทำดี รักที่จะทำดี ไม่ใช่เพราะเกรงกลัวต่ออำนาจภายนอกทำให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเมื่อสังคมมีสมาชิกที่ดี สังคมนั้นก็จะเกิดความสงบสุข ปัจจุบันสภาพปัญหาของสังคมไทยมีปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนหลายประการ เช่น การหนีเรียน การใช้สารเสพติด ทะเลาะวิวาท ติดเกมส์ ปัญหาชู้สาว ทำผิดกฎหมาย ใช้คำหยาบ การใช้โซเชียลมีเดียในทางที่ผิด ไม่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ แต่งกายไม่ถูกระเบียบ ขาดระเบียบวินัย ซึ่งปัญหาเหล่านี้นับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น (เบญญาภา หลวงราช, 2560) ในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งเสริมค่านิยมที่เน้นความรับผิดชอบต่อสังคม ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงนี้จะช่วยให้บุคลากรสามารถปรับตัวและพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อความก้าวหน้าในอนาคต ทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) และการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสำคัญอย่างยิ่งโดยการสร้างวินัยจะมุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียน ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการสอนให้นักเรียนรู้จักการยับยั้งชั่งใจและควบคุมตนเอง พร้อมทั้งส่งเสริมความมั่นใจในสิ่งที่ตนกระทำ การเรียนการสอนควรเน้นไปที่สิ่งที่นักเรียนสนใจและตรงกับระดับความสามารถของพวกเขา เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและสร้างเสริมพฤติกรรมที่ดีต่อไปในอนาคต เป็นการสร้างรากฐานของการนำนักเรียนไปสู่ความเป็นอันหนึ่งเดียวกับตนเองและคนอื่นๆ สิ่งที่สำคัญที่สุดของการสร้างวินัยก็คือให้นักเรียนเข้าใจพฤติกรรมของตนเองริเริ่มทำในสิ่งต่างๆ ด้วยตัวของนักเรียนเองรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองเลือกทำเคารพต่อตนเองและต่อผู้อื่น

โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการสร้างสรรค์ และพัฒนาสังคม โดยก่อตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ตามภารกิจที่สังคมได้มอบหมาย บทบาทหลักของโรงเรียนไม่ได้มีเพียงแค่การถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการอบรมและสอนนักเรียนให้มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม จริยธรรม และสร้างลักษณะนิสัยที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มี

คุณภาพเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ บทบาทของโรงเรียนในการปลูกฝังคุณลักษณะที่สำคัญ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ จิตสำนึกในสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2567) ล้วนเป็นคุณสมบัติที่ทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวและทำหน้าที่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม โรงเรียนยังคงต้องทำหน้าที่สำคัญในการควบคุมและอบรมนักเรียนให้ประพฤติตนอยู่ในขอบเขตของกฎระเบียบที่ถูกกำหนดไว้ การเสริมสร้างระเบียบวินัยให้แก่นักเรียนถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะระเบียบวินัยไม่เพียงช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังส่งผลต่อการพัฒนานิสัยและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่และการเรียนรู้ จากการปฏิบัติตนภายใต้กฎเกณฑ์ที่ถูกต้องช่วยให้นักเรียนเติบโตไปเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต ครูเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทในการชี้แนะแนวทางและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน ครูไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่สอนวิชาการ แต่ยังต้องสอดแทรกการอบรมเรื่องคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัยในทุกกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งการที่นักเรียนจะสามารถพัฒนาพฤติกรรมให้ดีขึ้นนั้น ขึ้นอยู่กับการสั่งสอนและการชี้แนะจากครูในทุกระดับ การสื่อสารและการใช้เทคนิคที่เหมาะสมในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนเป็นสิ่งที่ครูต้องทำอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาเองก็มีบทบาทสำคัญในการดูแลและรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของโรงเรียน โดยการวางแผนและติดตามการดำเนินงานตามนโยบายที่ได้รับจากกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงการประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งหมด เพื่อให้แน่ใจว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพฤติกรรมของนักเรียนเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง การจัดการเรื่องระเบียบวินัยของนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและการสื่อสารระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้โรงเรียนยังมีบทบาทสำคัญในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมต่อการเผชิญกับอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือการประกอบอาชีพ (ครรชิต โทรัตน์, 2563) สรุปได้ว่า การปลูกฝังระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ คุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนนั้นไม่ใช่การเรียนการสอนอย่างเดียว แต่โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ จัดฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมและการพัฒนาการ ทุกด้าน เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ และได้เรียนรู้ในขณะที่ใช้ชีวิตการเป็นนักเรียน เพื่อเป้าหมาย ในการได้มาคือความมีคุณภาพ มีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบ ผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในโรงเรียนคือครูทุกคน ซึ่งจะต้องใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ที่มีความเหมาะสมเพื่อให้นักเรียนเกิดการปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรม เสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบให้เป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีบทบาทในการจัดการศึกษาตามภารกิจงานที่รับผิดชอบ ซึ่งมีโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส จำนวน 108 โรงเรียน มีทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก กระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอลานสกา อำเภอพระพรหม และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีการจัดการศึกษาตามสภาพทางด้านสังคมทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อใช้เป็นกรอบบริหารจัดการและ ขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ ซึ่งได้ดำเนินการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงสอดคล้องของยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบริบทของเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง จากผู้บริหารสถานศึกษาและเครือข่ายสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ได้มีการระดมความคิดเห็นนำเสนอปัญหาความต้องการ และข้อเสนอแนะแบบล่างสู่บน (Bottom Up) เพื่อตอบสนองกลยุทธ์ จุดเน้นที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาและพัฒนาระบบการบริหารให้มีความ

เหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ จากรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2567 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า จุดที่ควรพัฒนาด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนขาดคุณธรรรม จริยธรรมและเจตคติที่ดี ขาดวินัยความรับผิดชอบในตนเอง ต่อสังคม ขาดทักษะการใช้ชีวิตการอยู่ ร่วมกับผู้อื่น และการทำงานเป็นทีม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1, 2567)

การพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนวัดแพร่ จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self Assessment Report: SAR) ปีการศึกษา 2567 พบว่า จุดที่ควรพัฒนาด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนขาดคุณธรรรม จริยธรรมและเจตคติที่ดี ขาดวินัยความรับผิดชอบในตนเอง ต่อสังคม ขาดทักษะการใช้ชีวิต การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการทำงานเป็นทีม (โรงเรียนวัดแพร่, 2567) อันเนื่องมาจากนักเรียน หลายคนขาดความใกล้ชิดและการเลี้ยงดูที่ต่อเนื่องจากพ่อแม่ ประกอบกับภาระงานของพ่อแม่ที่ต้องออกไปทำงานไกลจากบ้านเพื่อหารายได้ให้กับครอบครัว บางครอบครัวพ่อแม่แยกทางหรือหย่าร้างทำให้เด็กต้องอยู่กับญาติหรือคนอื่นที่ไม่ได้ใกล้ชิด ทำให้ขาดการเอาใจใส่ดูแลและการอบรมสั่งสอนที่ต่อเนื่อง

จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับวินัยของนักเรียน พบว่านักเรียนยังขาดวินัยด้านความรับผิดชอบ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมวินัย เพื่อพัฒนาการจัดการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เพื่อให้เกิดแนวทางที่สอดคล้องกันและสามารถนำไปพัฒนานักเรียนให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมที่เหมาะสม เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนเองนับถือ ยึดถือหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองและเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากรโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยมี ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูและบุคลากร จำนวน 15 คน

นักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 206 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 196 คน รวมทั้งสิ้น 418 คน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู จำนวน 10 คน บุคลากร จำนวน 5 คน รวมครูและบุคลากร จำนวน 15 คน และผู้ปกครองนักเรียน 196 คน ประชากรทั้งหมด จำนวน 211 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู บุคลากรและผู้ปกครองของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคัดเลือกแบบเจาะจงอย่างง่าย มีขั้นตอนไม่ซับซ้อน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูล คือ ครูและบุคลากร จำนวน 15 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 9 ห้องๆ ละ 10 คน รวมผู้ปกครอง จำนวน 90 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด จำนวน 105 คน

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและพัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถามตามกรอบของวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ เพื่อใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) โดยถามข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ จำนวน 4 ข้อ และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ โดยแบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ตามหลักของลิเคิร์ท (Likert อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

2.2 การสร้างแบบสอบถาม สำหรับใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเนื้อหามาวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าแล้วหาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากลั่นกรอง เรียบเรียง กำหนดกรอบแนวคิดที่เป็นตัวบ่งชี้วัด 3) นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ 4) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย 5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาความถูกต้องตามรูปแบบ โดยใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) รายข้อ ไม่น้อยกว่า 0.50 6) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พิจารณาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 7) ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู บุคลากรและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนการศึกษาสภาพวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวม ได้ นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าทางสถิติ ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าร้อยละ ตอนที่ 2 การวิเคราะห์วินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เป็นผู้เชี่ยวชาญเป็นการได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 2) กำหนดประเด็นการร่างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 จากการสังเคราะห์เอกสารและผลการสัมภาษณ์เชิงลึกในขั้นการศึกษาสภาพจัดขึ้นมาเป็นแนวทางการร่างแบบโดยบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 3) นำร่างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะได้เป็นร่างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ฉบับที่ 1 4) นำร่างแนวทางการการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วปรับเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก 5) นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คนในการจัดทำร่างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 2) ปรับแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละประเด็น 3) นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 4) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน เป็นการได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทางผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสนทนากลุ่ม และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสนทนากลุ่มและการประเมินการสนทนากลุ่ม 2) จัดทำร่างแบบสนทนากลุ่มโดยกำหนดประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก 3) จัดทำร่างแบบ

ประเมินความเหมาะสม 4) นำร่างแบบแบบสนทนากลุ่ม และแบบประเมินการสนทนากลุ่มที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากสนทนากลุ่มแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 รวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ 2) ปรับแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละขั้นตอน ออกมาเป็นร่างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 3) จัดทำเป็นแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็น และข้อเสนอแนะเบื้องต้น 4) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำเป็นแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ระดับการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านการดูแลรับผิดชอบความสะอาด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลรักษาสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวม

ที่	สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	**วินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง**			
1.1	ความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลรักษาสุขภาพ	4.17	0.64	มาก
1.2	มีระเบียบวินัยในตนเอง	4.30	0.59	มาก
1.3	รับผิดชอบต่อหน้าที่	4.27	0.68	มาก
2.	**ความรับผิดชอบต่อสังคม**			
2.1	การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ	4.42	0.55	มาก
2.2	การดูแลรับผิดชอบความสะอาด	4.45	0.58	มาก
	รวม	**4.32**	**0.61**	**มาก**

2. แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.1 แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าและสามารถนำสิ่งที่ได้จากกิจกรรมแนะแนวมาปรับใช้กับตนเอง การบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในกิจกรรมแนะแนวของโรงเรียนวัดแพร่ ควรเสริมสร้างความรับผิดชอบของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาแรงจูงใจภายใน (ฉันทะ) ความเพียรพยายาม (วิริยะ) สมาธิและความตั้งใจในการปฏิบัติ (จิตตะ) และทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (วิมังสา) ผ่านกระบวนการที่ให้นักเรียนได้คิด วางแผน ลงมือทำ และสะท้อนผลด้วยตนเอง ส่งเสริมความผูกพันต่อการเรียนรู้ การเห็นคุณค่าในตนเองและความภาคภูมิใจในผลงาน รวมทั้งการใช้วงจร PDCA เพื่อช่วยให้นักเรียนประเมินและปรับปรุงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.2 แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในกฎเกณฑ์และปฏิบัติตามในการเข้าร่วมกิจกรรมการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนวัดแพร่ ควรเสริมสร้างวินัยและความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ โดยออกแบบกิจกรรมลูกเสือ–เนตรนารี ชุมนุม และกิจกรรมกลุ่มให้พัฒนาความพอใจและแรงจูงใจภายใน (ฉันทะ) ความเพียรพยายาม (วิริยะ) สมาธิในการปฏิบัติ (จิตตะ) และทักษะคิดวิเคราะห์ (วิมังสา) ผ่านการลงมือทำจริง การทบทวนตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.3 แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้นักเรียนมีจิตสาธารณะและมีความเสียสละมากขึ้น การนำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนวัดแพร่ ช่วยเสริมสร้างจิตสาธารณะ และความรับผิดชอบของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ควรจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เปิดโอกาสให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงทำให้เกิดความรัก ความพอใจ และเห็นคุณค่าการช่วยเหลือผู้อื่น (ฉันทะ) พร้อมฝึกความเพียร ความมุ่งมั่น และความอดทนในการทำงานต่อเนื่อง (วิริยะ) ขณะเดียวกัน การทำงานอย่างใส่ใจ มีสมาธิ และมีความรอบคอบช่วยพัฒนาการกำกับตนเอง (จิตตะ) และเมื่อมีการสะท้อนผลหรือไตร่ตรองหลังทำกิจกรรม (วิมังสา)

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า แนวทางมีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมและมีประโยชน์ และได้มีการปรับแนวทางตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ดังนี้

3.1 หลักการและเหตุผล การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จะต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกระตุ้นให้ครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู อาศัยความรักระหว่างครูและนักเรียน มีการสร้างเครือข่ายประสานงานระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อเป็นการนำผลใน

การศึกษาไปปรับปรุงแก้ไข และใช้เป็นบรรทัดฐานในการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเพื่อปลูกจิตสำนึกของนักเรียนให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมต่อไปในอนาคตอย่างมีความสุข ทำให้เห็นคุณค่า เกิดความตระหนักและเข้าใจถึงการเคารพกฎกติกาภายในสังคม และมุ่งเน้นนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพในสังคมต่อไป

3.2 วัตถุประสงค์แนวทางการบริหาร เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความต่อเนื่องและเป็นระบบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งการวางแผน ดำเนินกิจกรรม และติดตามประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อปลูกฝังวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน สร้างเสริมให้นักเรียนมีวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อวินัยและความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม สนับสนุนให้นักเรียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ

3.3 กระบวนการดำเนินการแนวทางการบริหาร วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านวินัยความรับผิดชอบของนักเรียน ประเมินพฤติกรรมและการปฏิบัติตนของนักเรียนในด้านความรับผิดชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ กำหนดเป้าหมายและแนวทางบูรณาการกิจกรรมตามหลักอิทธิบาท 4 ตั้งเป้าหมายการพัฒนาวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนให้ชัดเจน วางแผนการดำเนินกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน จัดทำแผนการดำเนินกิจกรรมอย่างครบถ้วน ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคม พร้อมกำหนดลำดับความสำคัญ ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ประสานความร่วมมือระหว่างครูแนะแนว ครูประจำชั้น และครูที่ปรึกษา สร้างระบบการทำงานร่วมกันระหว่างครูทุกฝ่ายโดยนำกระบวนการ PDCA มาใช้เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งการติดตามผล การให้คำปรึกษา และการปรับปรุงกิจกรรมตามผลสะท้อนของนักเรียน เพื่อส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลศึกษาสภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อภิปรายผลการวิจัยรายด้านได้ดังนี้

1.1 สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการดูแลรับผิดชอบความสะอาด ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะ โรงเรียนมีระบบการจัดเวรทำความสะอาดที่เป็นรูปธรรม มีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องและปลูกฝังจิตสำนึกผ่านการปฏิบัติจริง นอกจากนี้ กิจกรรมด้านความสะอาดยังเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถเห็นผลลัพธ์ได้ทันที จึงช่วยเสริมแรงจูงใจให้เกิดความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบ รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับสุขอนามัยและสภาพแวดล้อมที่นักเรียนสัมผัสโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชโลธร โสมหิรัญ (2563) ที่พบว่า 1) ความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครเดช

อินทรสถาพร (2560) ที่พบว่า การเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนต้องอาศัยกระบวนการฝึกปฏิบัติแบบต่อเนื่องและมีแบบแผนชัดเจน ซึ่งเน้นการปฏิบัติกับสถานการณ์จำลองในห้องเรียนเป็นหลัก สอดคล้องกันเพราะว่า โรงเรียนวัดแพร่ได้จัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชนให้นักเรียนมีส่วนร่วมจริง เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ภายในโรงเรียนและชุมชน การรณรงค์สิ่งแวดล้อม หรือกิจกรรมจิตอาสา ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการมีส่วนร่วม สร้างความภาคภูมิใจและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

1.2 สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการดูแลรักษาสุขภาพ พบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและลดการเจ็บป่วย ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะโรงเรียนมีระบบการส่งเสริมสุขภาพที่เข้มแข็งและต่อเนื่อง เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี การคัดกรองสุขภาพรายห้อง การรณรงค์การล้างมือการสวมหน้ากากในช่วงจำเป็น และการส่งเสริมการออกกำลังกายในชั่วโมงพละและกิจกรรมหน้าเสาธงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาส ทองสุทธิ์ (2560) ที่พบว่า การเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ดำเนินงานได้ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยรูปแบบการเสริมสร้างวินัยประกอบด้วยการกำหนดนโยบาย การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อกิจกรรมการประกาศเกียรติคุณนักเรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการนิเทศติดตามผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบนี้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงถึงความครบถ้วนและมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมวินัยนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ บัวจันทร์ (2562) ที่พบว่า การนำหลักอิทธิบาทธรรมไปประยุกต์ใช้ในการเรียนของนิสิตโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้งเพศชายและเพศหญิง พบว่าด้านฉันทะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านจิตตะ และวิมังสาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านวิริยะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิทวัฒน์ วิวฑฒนเมธี (2561) ที่พบว่า การบริหารตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 อยู่ในระดับมากโดยมีจุดเด่น ด้านการบริหารตามหลักจิตตะ วิมังสา และวิริยะ ขณะที่ด้านฉันทะ เป็นด้านที่ควรเสริมเพิ่มเติม สอดคล้องกันเพราะว่าโรงเรียนวัดแพร่ มีการบริหารจัดการ ด้านสุขภาพและวินัยนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งในด้านนโยบายการจัดสภาพแวดล้อม การส่งเสริมกิจกรรมสุขภาพ และการกำกับติดตามผลซึ่งสะท้อนรูปแบบการบริหารที่มีความเป็นระบบ เน้นความใส่ใจการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง และความเพียรในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน

1.3. สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการมีระเบียบวินัยในตนเอง พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนเคารพกฎระเบียบและปฏิบัติตามเวลา เช่น เข้าเรียนตรงเวลา ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะโรงเรียนมีระบบกำกับดูแลด้านวินัยที่ชัดเจนและสม่ำเสมอทั้งในรูปแบบมาตรการ การประชาสัมพันธ์กติกา และการติดตามพฤติกรรมรายวัน ทำให้นักเรียนเกิดความคุ้นชินกับการปฏิบัติตามเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล ณรงค์วิชัย (2561) ที่พบว่า ครูมีความคิดเห็นว่าทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาวินัยนักเรียนและระดับวินัยของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยปัจจัยต่างๆ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาวินัยในระดับค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Adlya (2020) พบว่า การควบคุมตนเองของนักเรียนมีผลอย่างมากต่อระเบียบวินัยของนักเรียน นักเรียนที่มีความสามารถในการชี้นำตัวเองตามกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานที่ถูกต้องมักมีวินัยดี

ในขณะเดียวกันระเบียบวินัยของนักเรียนยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่นๆ เช่น เชื้อชาติ เพศ ความสนใจและการเปิดกว้างของผู้ปกครอง การสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน การเลี้ยงดู ความยากลำบาก ในการเรียน ความเครียดส่วนตัว และปัญหาสุขภาพ ดังนั้นการพัฒนาการควบคุมตนเองของนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อป้องกันพฤติกรรมที่ขาดระเบียบวินัยและส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ได้อย่างเหมาะสม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sam Bamkin (2015) ที่พบว่า การปลูกฝังคุณธรรมของเด็กญี่ปุ่นมีความเข้มแข็งเนื่องจากได้รับการเรียนรู้จาก 4 แหล่งสำคัญ ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ แต่ละแหล่งร่วมกันพัฒนาเด็กด้านพฤติกรรม คุณธรรม ทักษะทางสังคมและทักษะชีวิต ผ่านกิจกรรมปฏิบัติจริง เช่น งานศิลปะ การทำอาหาร การใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัว การทักทาย การช่วยเหลือผู้อื่น และการเรียนคุณธรรมในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เด็กญี่ปุ่นมีคุณธรรมเข้มแข็ง สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีระเบียบและรับผิดชอบ สอดคล้องกันเพราะว่าโรงเรียนวัดแพร่ มีการกำกับดูแลวินัย และการปลูกฝังพฤติกรรมรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ คล้ายกับแนวคิดของงานวิจัยทั้งสองที่ชี้ให้เห็นว่า การสร้างวินัยต้องอาศัยการกำกับที่ต่อเนื่อง สภาพแวดล้อมที่สนับสนุน และการปลูกฝังผ่านกิจกรรมจริงทั้งในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน ทำให้นักเรียนเกิดความเคยชินในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและมีวินัยในตนเองอย่างมั่นคง นอกจากนี้ โรงเรียนวัดแพร่ยังออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัยและเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของนักเรียน ทำให้การเรียนรู้ระเบียบวินัย และความรับผิดชอบเป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายและปฏิบัติได้จริง

1.4 สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ พบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะกระบวนการจัดกิจกรรมและบรรยากาศ การเรียนรู้ของโรงเรียนที่ส่งเสริมความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีระบบการมอบหมายหน้าที่ที่ชัดเจน ตรงกับความสามารถและความถนัดของนักเรียน พร้อมทั้งมีครูคอยกำกับดูแล ให้คำปรึกษา และติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ทำให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามณี เสาระโส (2560) ที่พบว่า โปรแกรมส่งเสริมความมีวินัย ในตนเองมีความเหมาะสมมาก และการใช้โปรแกรมทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนยังไม่แสดงความคงทนหลังการใช้โปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mbaluka (2017) ที่พบว่า วินัยในตนเองของนักเรียนและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมทางวิชาการมีผลต่อผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงสุด ขณะที่สิ่งรบกวนมีผลเชิงลบต่อผลการเรียน เด็กผู้ชายมีแนวโน้มถูกรบกวนมากกว่าและมีวินัยในตนเองต่ำกว่าเด็กผู้หญิง การรวมกันระหว่างวินัยในตนเองและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น การปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงจำเป็นต้องเน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ทั้งในการสื่อสารกับโรงเรียน การเลี้ยงดู การสนับสนุนการเรียนที่บ้าน และการร่วมมือกับชุมชนเพื่อสนับสนุนทรัพยากรและกิจกรรมการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fatma Sadik (2017) ที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่รับรู้ระเบียบวินัยในเชิงบวกว่าเป็นแนวทางชี้นำพฤติกรรม ส่งเสริมการควบคุมตนเอง การเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน และความจำเป็นต่อชีวิตทางสังคม ในขณะเดียวกัน นักเรียนมองอุปมาเชิงลบของระเบียบวินัย เช่น การลงโทษ ดุด่า และการตรวจสอบ กฎระเบียบต่างๆ ว่าจำเป็นแต่ควรมีเหตุผลและไม่รุนแรง นอกจากนี้ นักเรียนคาดหวังให้ครูเตือนอย่างสุภาพ จัดกิจกรรมสนุกสนานเพื่อจัดการความแตกต่างและแจ้งกฎอย่างชัดเจน ผลการศึกษาชี้ว่า การรับรู้ระเบียบวินัยของนักเรียนได้รับอิทธิพลจากครูเป็นหลัก

รองลงมาคือครอบครัว และฝ่ายบริหารโรงเรียนตามลำดับ สอดคล้องกันเพราะว่า โรงเรียนวัดแพร่มีการจัดกิจกรรมและมอบหมายหน้าที่ให้นักเรียนอย่างชัดเจน เหมาะสมกับความสามารถ พร้อมทั้งมีการติดตามผลและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ และรับรู้ถึงความสำคัญของระเบียบวินัยในการเรียนรู้ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการอยู่ร่วมในสังคม ซึ่งสะท้อนถึงการเสริมสร้างวินัยในตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

1.5. สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ พบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะ การจัดระบบวินัย ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โรงเรียนมีการกำหนดกฎระเบียบที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านหลายช่องทาง เช่น การชี้แจงหน้าเสาธง ป้ายนิเทศ และการสื่อสารผ่านครูประจำชั้น ทำให้นักเรียนรับรู้และเข้าใจถึงข้อบังคับต่างๆ อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sevda Nur Açıkgöz (2024) ที่พบว่า ระดับความรับผิดชอบที่มุ่งเน้นต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขึ้นอยู่กับเพศ ชั้นปี และความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์ โดยนักเรียนหญิง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนที่มีความชอบในวิชาวิทยาศาสตร์สูง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ลำดับการเกิด จำนวนพี่น้อง ประสบการณ์ก่อนวัยเรียน และระดับการศึกษาของบิดามารดา ไม่พบว่ามีผลต่อระดับความรับผิดชอบของนักเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nobuku Uchida (2021) ที่พบว่า การปลูกฝังวินัยให้แก่เด็กเป็นกระบวนการที่พ่อแม่และผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้เด็กมีคุณลักษณะความมีวินัยอย่างเหมาะสม ผ่านการเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ และคำแนะนำที่ใกล้ชิดตามวัย ตั้งแต่การทำกิจวัตรพื้นฐานด้วยตนเองในวัย 2–4 ปี จนถึงการมีส่วนร่วมในการดูแลผู้อื่นและตัดสินใจด้วยตนเองเมื่ออายุ 5 ปี ส่งผลให้เด็กญี่ปุ่นสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง พร้อมพัฒนาความรับผิดชอบและวินัยอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกันเพราะว่า โรงเรียนวัดแพร่มีการสร้างระบบระเบียบและกฎข้อบังคับที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับวัยนักเรียน พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์และติดตามพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ทำให้นักเรียนรับรู้ เข้าใจ และปฏิบัติตามอย่างมีวินัย ทั้งในกิจวัตรประจำวันและการเรียนรู้ตามหน้าที่

1.6 สภาพการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการดูแลรับผิดชอบความสะอาด พบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ นักเรียนช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณห้องเรียนและโรงเรียน ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะโรงเรียนมีระบบการจัดเวรทำความสะอาดที่เป็นรูปธรรมและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น การกำหนดพื้นที่รับผิดชอบรายห้อง การหมุนเวรประจำวันและการมอบหมายหน้าที่ให้ตรงกับความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกมีบทบาทและหน้าที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชโลธร โสมหิรัญ (2563) ที่พบว่า 1) ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครเดช อินทรสถาพร (2560) ที่พบว่า การเสริมสร้างความรับผิดชอบของนักเรียนต้องอาศัยกระบวนการฝึกปฏิบัติแบบต่อเนื่องและมีแบบแผนชัดเจนซึ่งเน้นการปฏิบัติกับสถานการณ์จำลองใน

ห้องเรียนเป็นหลัก สอดคล้องกันเพราะว่าโรงเรียนวัดแพร่มีระบบเวรทำความสะอาดและมอบหมายหน้าที่ตามความสามารถของนักเรียน พร้อมติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักและรับผิดชอบต่อความสะอาดของตนเอง ห้องเรียน และโรงเรียน การดำเนินงานนี้สะท้อนถึงการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและการมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครอง เป็นแนวทางสนับสนุนการสร้างวินัย และความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นระบบ

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านกิจกรรมแนะแนว พบว่าการดำเนินงาน ยังไม่สามารถสร้างความรับผิดชอบในนักเรียนได้เต็มที่ เนื่องจากขาดความต่อเนื่องและการเชื่อมโยงกับแรงจูงใจภายใน ควรสร้างความพอใจในกิจกรรม (ฉันทะ) ส่งเสริมความพยายามจนงานสำเร็จ (วิริยะ) ปลูกฝังความตั้งใจจดจ่อ (จิตตะ) และฝึกการสะท้อนคิดหลังทำกิจกรรม (วิมังสา) เมื่อดำเนินกระบวนการอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมแนะแนวจะช่วยสร้างความรับผิดชอบภายในนักเรียนได้อย่างแท้จริง ทั้งด้านพฤติกรรม อารมณ์ และทัศนคติ 2) ด้านความรับผิดชอบกิจกรรมนักเรียน พบว่าความสม่ำเสมอในการฝึกฝนและสะท้อนผลยังไม่ชัดเจน ควรออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนตระหนักคุณค่าของกิจกรรม (ฉันทะ) มีความมุ่งมั่นและเพียรพยายามในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย (วิริยะ) ทำงานด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ (จิตตะ) รวมถึงสามารถวิเคราะห์และทบทวนพฤติกรรมตนเองหลังทำกิจกรรม (วิมังสา) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดวินัยภายใน มีความรับผิดชอบ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านความรับผิดชอบกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ พบว่านักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมจิตอาสาอยู่บ้าง แต่ยังไม่ได้พัฒนาไปสู่จิตสาธารณะอย่างแท้จริง เพราะขาดการเชื่อมโยงกิจกรรมกับคุณค่าภายใน ควรให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการช่วยเหลือผู้อื่น (ฉันทะ) ได้ฝึกความเพียรในการทำงานเพื่อส่วนรวม (วิริยะ) มีความตั้งใจทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทน (จิตตะ) และรู้จักไตร่ตรองประโยชน์ของกิจกรรมต่อสังคมและตนเอง (วิมังสา) ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะโรงเรียนวัดแพร่มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหลายด้าน แต่ยังขาดการเชื่อมโยงเชิงลึกกับแรงจูงใจภายในของนักเรียน และการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ยังไม่ครบถ้วนในทุกกระบวนการการดำเนินงานส่วนใหญ่เน้นการปฏิบัติตามหน้าที่มากกว่าการสร้างวินัยจากภายใน ทำให้นักเรียนยังไม่สามารถพัฒนาความรับผิดชอบเต็มศักยภาพในมิติต่างๆ ได้แก่ ความพอใจและสมัครใจในการทำกิจกรรม (ฉันทะ) ความเพียรพยายามอย่างต่อเนื่อง (วิริยะ) ความตั้งใจจดจ่อในการปฏิบัติงาน (จิตตะ) และการคิดทบทวน เพื่อปรับปรุงตนเอง (วิมังสา) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสัตยา ไชยเชษฐ์ (2564) ที่พบว่า การส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนจะมีประสิทธิภาพสูงเมื่อโรงเรียนออกแบบกิจกรรมที่ดึงดูดใจมีรูปแบบหลากหลาย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน การจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อชีวิตจริงจะช่วยให้เด็กมีแรงจูงใจภายใน และมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ครูและโรงเรียนต้องมีบทบาทในการสร้างกิจกรรมที่เหมาะสมและกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาชินกฤต จิรวโส และคณะ (2566) ที่พบว่า การบริหารตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยรวม โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการบริหารสถานศึกษาตามหลักจิตตะ รองลงมาคือหลักวิมังสา และหลักวิริยะตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือหลักฉันทะ ซึ่งสะท้อนว่า แม้การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้จะได้ผลดีในด้านสมาธิ การคิดวิเคราะห์ และความเพียรพยายาม แต่การสร้างแรงจูงใจภายในและความสมัครใจของผู้เรียนยังต้องได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม สอดคล้องกันเพราะ โรงเรียนวัดแพร่ได้ออกแบบและบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเชื่อมโยงกิจกรรมแต่ละด้านกับคุณค่าภายในของ

นักเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน (ฉันทะ) ฝึกความเพียร และความมุ่งมั่นในการปฏิบัติ (วิริยะ) ใส่ใจและเอาใจใส่ต่อการทำกิจกรรมและผลลัพธ์ (จิตตะ) รวมถึงสามารถไตร่ตรอง พิจารณา และปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองอย่างมีเหตุผล (วิมังสา) ส่งผลให้เกิดวินัยและความรับผิดชอบอย่างยั่งยืนทั้งในด้านพฤติกรรม อารมณ์ และสังคม

3. ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ จะต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกระตุ้นให้ครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู อาศัยความรักระหว่างครูและนักเรียน มีการสร้างเครือข่ายประสานงานระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อเป็นการนำผลในการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไข และใช้เป็นบรรทัดฐาน ในการกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเพื่อปลูกจิตสำนึกของนักเรียนให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมต่อไปในอนาคตอย่างมีความสุข ทำให้เห็นคุณค่า เกิดความตระหนักและเข้าใจถึงการเคารพกฎกติกาภายในสังคม และมุ่งเน้นนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพในสังคมต่อไป สถานศึกษาจะต้องทำการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านวินัยความรับผิดชอบของนักเรียน ประเมินพฤติกรรมและการปฏิบัติตนของนักเรียนในด้านความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อระบุปัญหา จุดอ่อน และโอกาสพัฒนา เป็นฐานสำคัญในการออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน กำหนดเป้าหมายและแนวทางบูรณาการกิจกรรมตามหลักอิทธิบาท 4 ตั้งเป้าหมายการพัฒนาวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนให้ชัดเจน พร้อมกำหนดลำดับความสำคัญ ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ประสานความร่วมมือระหว่างครูแนะแนว ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา สร้างระบบการทำงานร่วมกันระหว่างครูทุกฝ่าย ทั้งการติดตามผล การให้คำปรึกษา และการปรับปรุงกิจกรรม ตามผลสะท้อนของนักเรียนเพื่อส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ที่เป็นอย่างนี้เพราะการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและเสริมแรงเชิงบวก ระบบบริหารจัดการเชื่อมโยงทุกฝ่ายอย่างมีทิศทางเดียวกัน และกิจกรรมต้องส่งเสริมแรงจูงใจภายใน ความเพียรพยายาม สมาธิ การคิดวิเคราะห์ และการสะท้อนตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคมสัน พรมเสน (2562) ที่พบว่า การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน โดยเฉพาะด้านการกำหนด การประเมิน การวางแผนร่วมกัน และการดำเนินกิจกรรมตามแผน นอกจากนี้ยังเสนอแนวทางพัฒนา เช่น การประชุมชี้แจงแนวปฏิบัติการร่วมกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับหลักสูตร การส่งเสริมความรู้และทักษะของครู รวมถึงการสำรวจความพร้อมและความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชโลธร โสมหิรัญ (2563) ทำการวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมหลังเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกันเพราะว่า โรงเรียนวัดแพร่ ให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนแบบองค์รวม โดยเฉพาะการเสริมสร้างวินัยและความรับผิดชอบผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เน้นแรงจูงใจภายใน (ฉันทะ) ส่งเสริมความเพียรพยายามใน

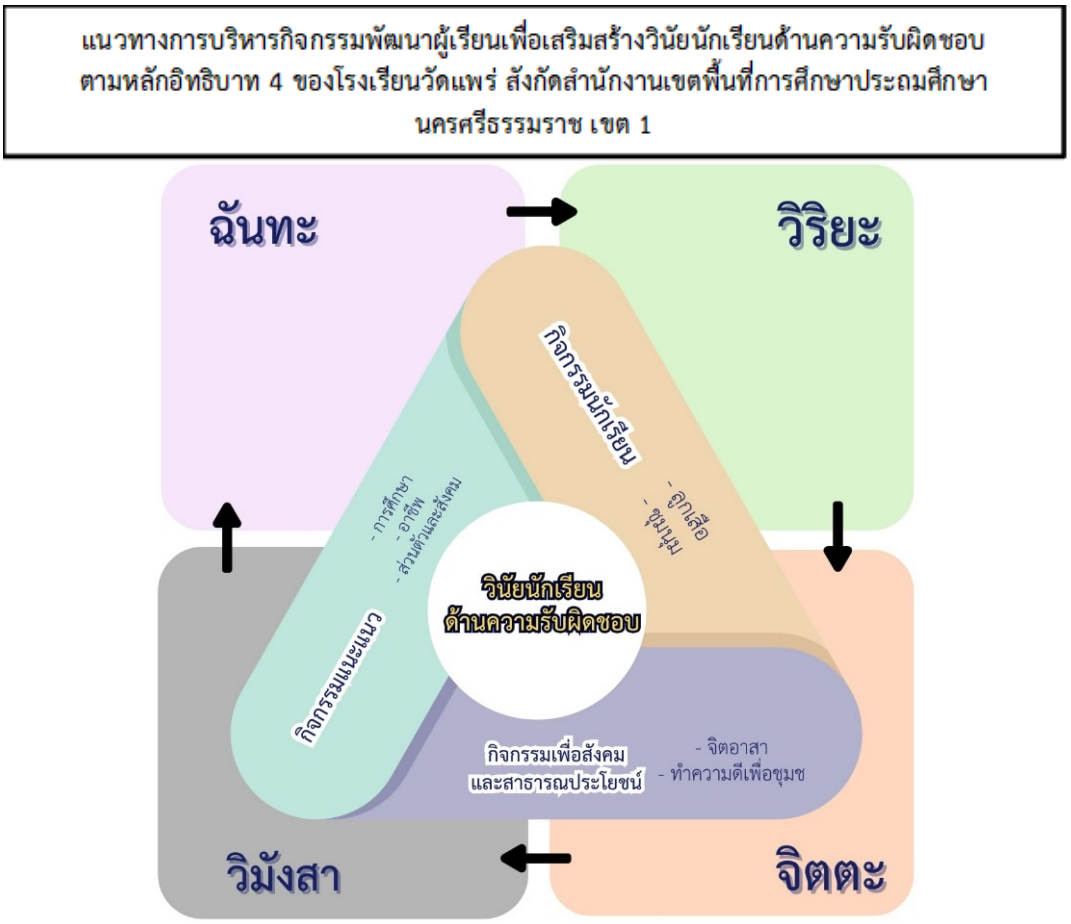
การปฏิบัติงาน (วิริยะ) พัฒนาสมาธิและความตั้งใจในการทำกิจกรรม (จิตตะ) และสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และสะท้อนผลการกระทำของตน (วิมังสา)

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สรุปได้ดังนี้

แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยการกำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนพร้อมวางกระบวนการจัดกิจกรรมที่สามารถบูรณาการหลักฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสาเข้าไว้ในทุกขั้นตอน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความตระหนักในหน้าที่ และมีแรงจูงใจภายในในการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านการดูแลตนเอง การรับผิดชอบต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมต่างๆ ล้วนมีบทบาทในการฝึกฝนความรับผิดชอบและปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ การดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาวินัย โดยเฉพาะการที่ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่าง และใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ให้นักเรียนเข้าใจผ่านการปฏิบัติจริง ขณะเดียวกันการจัดระบบติดตามตรวจสอบ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของนักเรียนอย่างเหมาะสม องค์ความรู้เหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า แนวการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความต่อเนื่อง และสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความรับผิดขอบร่วมกันเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเสริมสร้างวินัยของนักเรียนอย่างยั่งยืน และสามารถประยุกต์เป็นแนวทางให้สถานศึกษาอื่นนำไปใช้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่อย่างมีประสิทธิผล

นอกจากนี้ แนวทางการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 วางแผนการดำเนินกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคม โดยบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ (ความพอใจในงาน) วิริยะ(ความไม่ย่อท้อในงาน) จิตตะ (ความจดจ่อในงาน) และวิมังสา (ความพินิจพิจารณาในงาน) อย่างเป็นระบบ ประสานความร่วมมือระหว่างครูแนะแนว ครูประจำชั้น และครูที่ปรึกษาในการดำเนินงาน ติดตาม ให้คำปรึกษา และปรับปรุงกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นไปอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมแต่ละชั้นเรียนหรือในระดับเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สรุปภาพองค์ความรู้จากการวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ส่งเสริมการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการหลักอิทธิบาท 4 อย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบให้เกิดพฤติกรรมที่ชัดเจนและต่อเนื่อง

1.2 นำผลวิจัยเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้การเสริมสร้างความรับผิดชอบเป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา

1.3 นำผลที่ได้ไปพัฒนาคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับ ครู ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดกิจกรรมตามหลักอิทธิบาท 4 มีมาตรฐานเดียวกัน และสามารถประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

2.3 ควรศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). คู่มือการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

คมสัน พรมเสน. (2562). การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนวัดท่าพูด (นครผลประชานุกูล) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ครรชิต โทรัตน์. (2563). การพัฒนาศักยภาพครูในการเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านขว้างคลีชูชาติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

จุฑามณี เสาระโส. (2560). การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชโลธร โสมหิรัญ. (2563). การเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นฤมล ณรงค์วิชัย. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาวินัยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ในจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

เบญญาภา หลวงราช. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พระมหาชินกฤต จิรว์โส และคณะ. (2566). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านตูม ตำบลบ้านจันทน์ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิชาการสังคมศาสตร์วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด, 2(3), 148.

พระมหาวิทวัฒน์ วิวฑฺฒนเมธี (จันทร์เต็ม). (2561). การบริหารตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

โรงเรียนวัดแพร่. (2567). แผนปฏิบัติการ ประจำปีการศึกษา 2567. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนวัดแพร่.

วิภาส ทองสุทธิ์. (2560). รูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ.

สัตยา ไชยเชษฐ์. (2564). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. (2567). แผนบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. แหล่งที่มา https://www.nst1.go.th/ สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2568.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. แหล่งที่มา https://www.http://www.bopp.go.th/pdf สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2568.

โสภณ บัวจันทร์. (2562). การนำหลักอิทธิบาทธรรมไปประยุกต์ใช้ในการเรียนของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี. วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น, 3(2), 32-33.

อัครเดช อินทรสถาพร. (2560). การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลอัจฉรา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Adlya. S. I. (2020). The contribution of self control to students' discipline. Universitas Negeri Padan.

Fatma Sadik. (2017). Children and Discipline: Investigating Secondary School Students' Perception of Discipline through Metaphors Cukurova University. TURKE .

Mbaluka. S. N. (2017). The impact of student self-discipline and parental involvement in students' academic activities on student academic performance**.** Andrews University.

Nobuku Uchida. (2021). Child Discipline in Japan: an Important Part of Parenting Where Parents Pass on Their Values to Their Children. Tsukuba:University of Tsukuba.

Sam Bamkin. (2015). Moral Education at Japanese elementary school. London: Winston Churchill Memorial Trust.

Sevda Nur Açıkgöz. (2024). Science lesson-focused responsibility levels of primary school pupils. Journal of Turkish Science Education Kocaeli University, 21(4), 775-798.